

Posudek vedoucího bakalářské práce

Michal Peřina: Marie Maxmiliána Eva Terezie Hýzrllová z Chodů (1633-1690): vrchnostenská role velké náboženské donátorky na košumberském panství

Historie se zaměřením na vzdělávání

Historický ústav Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, 2023

Michal Peřina se na základě svého předchozího zájmu i prvních odborných prací v rámci vysokoškolského studia rozhodl znovu nahlédnout na známou historickou postavu Čech doby baroka, která je kromě odborných kruhů díky krásné literatuře v povědomí širší veřejnosti. Marie Maxmiliána Eva Terezie Hýzrllová z Chodů je skutečně výbornou příležitostí k prověření vývoje poznávání historické skutečnosti. Její pomocí lze sledovat, jak se v prostředí pluralitní vědy posunulo chápání šlechtičny – ženy, příslušnice elit období 2. poloviny 17. století a podporovatelky jezuitů. A nejen to, utváření jednotlivých vrstev jejího obrazu lze zkoumat i hlouběji retrospektivně a vztahovat jednotlivé fáze k proměnám času.

Autor pracoval se zjevnou chutí a s vědomím komplexnosti úkolu, který se před ním nachází. Nasvícení historické exponované osobnosti z významného dějinného období a spojené s výraznými tématy si žádá náležitý záběr a stále přehodnocování rozličných úhlů pohledu. Kladně proto hodnotím obsáhlý úvod, v němž autor dokazuje, že má povědomí o různosti interpretačních přístupů a o formativních dílech oboru. Téma práce zdůrazňuje roli vrchnostenskou, což má vystihovat jistý sumář dalších životních rolí ženy, která je dominantně označována jako náboženská donátorka. Otázky tedy směřují k jejímu plastičtějšímu poznání.

Je pochopitelné, že prvním krokem k dosažení takového cíle musela být bilance, která by shrnula a vyhodnotila dosavadní poznatky. Za šťastné považuji tematické rozčlenění práce, kdy se osobnost hraběnky stává jakýmsi průsečíkem dobových fenoménů a současně rodů, s nimiž je spojena. Michal Peřina si je vědom nutnosti zasazování zkoumané postavy do kontextu v čase i prostoru. Jistou daní tomuto přístupu je obsáhlost některých pasáží, které by při zpětném pohledu snesly větší kondenzaci a zobecnění, a to zejména tam, kde se od osoby Marie Maxmiliány Evy Terezie líčení vzdaluje. Jedná se např. o historii předků, jakkoliv souhlasím s nutností provést „součet rodových tradic“, nebo o stavební vývoj hradu Košumberka. Pokud by autor projevil odvahu k větší sumarizaci, text by odlehčil od přejímaných faktů a mohl by se více soustředit na samotnou osobu hraběnky. Čtenář takto místy dlouho čeká na příchod protagonistky. Soudím však, že takto pojatý text přirozeně zrcadlí aktuální fázi autorova odborného růstu a míru jeho zkušeností s vlastní tvorbou.

Autorovo vyrovnávání se s dosavadními interpretacemi hraběnčina života svědčí o jeho ostražitosti vůči poznatkům prezentovaným odbornými pracemi a o jeho snaze je průběžně porovnávat. Na druhou stranu místy zatěžuje text častými vsuvkami opakovaně upozorňujícími na původce uváděných názorů a údajů. V tomto ohledu je práce do značné míry bilancí historiografickou. Při početném opakování takových odkazů - vsuvek - však nemusí být v porovnání s jinými místy vždy zcela zřejmé, kdy autor považuje údaj za objektivní skutečnost, definitivní fakt, a kdy je předmětem jeho srovnávání, bilancování.

Pro množství úhlů pohledů a objem údajů, k nimž se autor musel vymezit či cítit potřebu vyjádřit, již v bakalářské práci nezbýval prostor pro hlubší sondy do primárních pramenů, které by právě role vrchnosti náležitě ozřejmily. Kupříkladu v souvislosti s privilegiem tak překvapuje, že autor údaje o nich primárně přejímá z literatury, byť dále odkazuje na fond ve Státním okresním archivu Chrudim. Text

hovoří o zadluženém panství a dále o panství konsolidovaném, avšak již nepředkládá očekávaná čísla. Autor si je však tohoto limitu vědom a neopomíná upozorňovat na prostor, který zůstává k dalšímu výzkumu. Případně upozorňuje na takový z literatury přejímaný výklad hospodářské situace, který není přímo podepřen náležitou faktografickou argumentací. Nelze si nepovšimnout, že ve výsledku název práce není plně odpovídající obsahu; naopak souzní s anotací s výhradou očekávaného podílu využití archivních pramenů.

Michal Peřina prokázal schopnost propojovat fakta a třídit je dle tematických linií, rozlišovat jejich váhu a vymezovat zbývající bílá místa. Jeho práci lze považovat za průpravnou studii k následujícímu kroku, kterým musí být úzce pojatý původní výzkum některé ze stránek, které doplňují charakteristiku osobnosti „košumberské hraběnky“.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 2. června 2023

Dr. Ondřej Tikovský

